

Bericht aan de leerkracht

Zorg dat ze je betrappen
op 't lezen van een boek.
Leg stiekem tussen mappen
een ouwe pocket zoek.

Sta openlijk te lezen,
vooraf en tussendoor,
in boeken, onvolprezen,
en lees er vief uit voor.

Betrek een tekst die zindert
bij zowat elke les.
Besmet hen onverminderd.
Wees leesgids. Boek succes.

Stijn De Paepe

slo

 een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Op weg naar effectief taalonderwijs!

Joanneke Prenger

Curriculumexpert taal in het po

j.prenger@slo.nl

Wat is het doel van ons taalonderwijs?

Kerdoelen po, 2006

1. De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.	4. De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.	10. De leerlingen leren bij de doelen onder 'mondeling taalonderwijs' en 'schriftelijk taalonderwijs' strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.
	5. De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.	
2. De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.	6. De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.	11. De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. Zij kunnen in een zin het onderwerp, het werkwoordelijk gezegde en delen van dat gezegde onderscheiden. De leerlingen kennen: regels voor het spellen van werkwoorden; regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden; regels voor het gebruik van leestekens.
	7. De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.	
3. De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.	8. De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.	12. De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.
	9. De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.	

Referentiekader taal, 2010

	Niveau 1F	Niveau 2F
Algemene omschrijving	Kan korte, eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de leefwereld	Kan samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige, lineaire opbouw, over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen uit de (beroeps) opleiding en van maatschappelijke aard
Taken	Niveau 1F	Niveau 2F
Correspondentie	Kan een briefje, kaart of e-mail schrijven om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen e.d.	Kan e-mails of informele brieven schrijven en daarbij meningen en gevoelens uitdrukken. Kan met behulp van standaardformuleringen eenvoudige zakelijke brieven produceren en schriftelijke verzoeken opstellen
Formulieren invullen, berichten, advertenties en aantekeningen	Kan een kort bericht, een boodschap met eenvoudige informatie schrijven. Kan eenvoudige standaardformulieren invullen. Kan aantekeningen maken en overzichtelijk weergeven.	Kan notities, berichten en instructies schrijven waarin eenvoudige informatie van onmiddellijke relevantie voor vrienden, docenten en anderen wordt overgebracht. Kan een advertentie opstellen om bijvoorbeeld spullen te verkopen. Kan aantekeningen maken tijdens een uitleg of les.
Verslagen, werkstukken, samenvattingen, artikelen	Kan een verslag of een werkstuk schrijven en daarbij stukjes informatie uit verscheidene bronnen samenvatten.	Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van een stramien en daarbij informatie uit verscheidene bronnen samenvoegen. Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten. Kan een collage, een krant of muurkrant maken.
Vrij schrijven	Kan eigen ideeën, ervaringen, gebeurtenissen en fantasieën opschrijven in een verhaal, in een informatieve tekst of in een gedicht.	

Van doelen naar onderwijspraktijk

Beoogd

Wat staat er in de wet?

- Kerndoelen
- Referentiekader
Taal

Vertaling

Van doelen naar praktijk

- Methodes
- Lesmateriaal
- Leerlijnen
- Effectieve didactiek

Uitgevoerd

Wat gebeurt er in de klas?

Onderwijsleerprocessen

Gerealiseerd

Wat kunnen en kennen leerlingen?

Landelijk via:

- Peilingsonderzoek
- Eindtoets

Liever:
beïnvloed door doelen en ambities

In de praktijk:
beïnvloed door 'wat moeten we toetsen'

Op weg naar effectief taalonderwijs

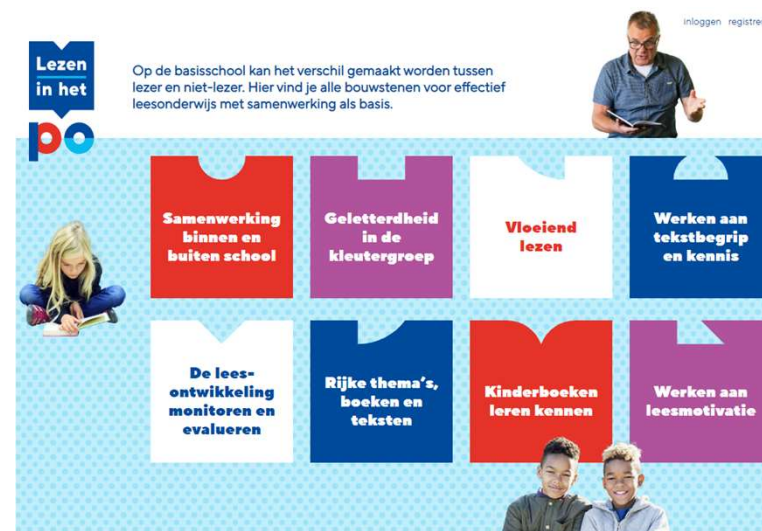
Basisbronnen

actualisatiekerndoelen.nl/nederlands

[leesonderwijs-peil](https://leesonderwijs-peil.nl)

lezeninhetpo.nl

Houd je telefoon paraat ;-)

Intro: karakteristiek

Kenmerken van het leergebied Nederlands

Taal wordt gebruikt om te communiceren met elkaar, om gevoelens te uiten en als instrument voor denken en leren. Omdat het Standaardnederlands in Nederland de gemeenschappelijke taal is, draagt de beheersing van deze taal bij aan de kansgelijkheid van leerlingen, zowel in hun dagelijks leven als in het onderwijs. In het leergebied Nederlands worden leerlingen daarom uitgedaagd en gestimuleerd om zich tot taalcompetente burgers te ontwikkelen, die kunnen deelnemen aan een geletterde maatschappij waarin mensen met verschillende talen en achtergronden samenleven.

Leerlingen ontwikkelen samenhangend geheel hun kennis, vaardigheden en houdingen in communicatie, taal en literatuur, en krijgen inzicht en vertrouwen in taal en literatuur. Ze leren doelgericht lezen, schrijven, kijken, luisteren, spreken en voeren in authentieke en betekenisvolle situaties, en kunnen onderbouwd oordelen over taal- en literatuurkwesties. Ook reflecteren ze op keuzes in eigen taalgebruik en literatuur, en beschouwen de keuzes die door anderen zijn gemaakt.

Leerlingen leren hun eigen ideeën, ervaringen en gevoelens uit te drukken in taal en literatuur, en hun eigen stijl en voorkeuren. Via een variatie aan teksten uit heden en verleden komen leerlingen in aanraking met cultuur en literatuur. Ze leren hier betekenis aan te geven en waarde aan toe te kennen voor zichzelf en anderen en verbreden hiermee hun blik op de wereld.

Kernmerken van het leergebied. Wat is de kern?

▶ Joanneke Prenger, curriculumexpert Nederlands SLO, geeft in een video een korte inleiding op de karakteristiek en de conceptkerndoelen Nederlands. [Bekijk hier het filmpje](#) of scan de QR-code.

Samenhang binnen het leergebied

Leerlingen verschillen in de talige ontwikkeling die ze doormaken voordat ze naar school gaan. Vertrekkend vanuit deze eigen taalvaardigheid, worden leerlingen actief betrokken bij taalactiviteiten en hun productieve en receptieve taalvaardigheden. Het leergebied Nederlands leren leerlingen in een doorlopende leerlijn van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs doelgericht te communiceren in verschillende contexten en leren ze zich expressief en creatief te uiten. Daarbij benutten ze kennis over taalgebruik en leren ze een diversiteit aan talige culturele uitingen kennen. In elke fase van de taalontwikkeling is sprake van een combinatie van verwerving en verdieping van talige kennis, vaardigheden en houdingen. In de eerste fases van de ontwikkeling (het primair onderwijs) ligt de nadruk op verwerving en in latere fases (van voortgezet onderwijs) op verfijning en verdieping. De complexiteit van geschreven gesproken teksten neemt daarbij toe, zowel in inhoud en vorm als in de communicatieve doelen en contexten. Daarnaast gaan leerlingen zich kritischer verhouden tot teksten, weten ze er meer betekenis aan te geven en krijgen ze beter zicht op hun voorkeuren. Via taal krijgen ze meer grip op de wereld en de maatschappij waarin ze leven. Taal- en cultuurcompetent worden is een geleidelijk en complex proces, waarbij talige kennis, vaardigheden en houdingen rondom communicatie, taal en literatuur elkaar voortdurend beïnvloeden en ook versterken. Lees-, luister-, kijk-, schrijf-, spreek- en gespreksvaardigheid hebben wezenlijke overeenkomsten en ontwikkelen zich in samenhang met elkaar. Leerlingen leren deze verbanden te zien en te benutten. Ze verwerven kennis en de bijbehorende begrippen om over taalgebruik, taalverschijnselen, het taalsysteem en literatuur te kunnen communiceren en erop te reflecteren.

Samenhang tussen leergebieden

Zowel binnen het leergebied Nederlands als binnen de leergebieden moderne vreemdtalen, Friese taal & cultuur en Nederlandse Gebarentaal, werken leerlingen aan hun taalcompetentie. Bij hun taalontwikkeling in het ene leergebied, zetten leerlingen vaardigheden en houdingen in die ze hebben opgedaan in andere leergebieden hebben meegenomen vanuit de ontwikkeling in hun thuistaal. Dit versterkt de beheersing van het Nederlands en is wederzijds versterkend.

Hoe hangen de onderdelen van het leergebied samen?

Wat is de samenhang tussen Nederlands en de andere leergebieden?

Domein Taal

- Taal als systeem
- Taal en individu & maatschappij

Domein Literatuur

- Literatuur als systeem
- Literatuur en individu & maatschappij

Domein Communicatie

- Taalvaardigheid
- Interactie

Domein	Subdomein	Kerdoel
Overstijgend		<ol style="list-style-type: none"> 1. Taal- en leesomgeving 2. Taal in de leergebieden
A Communicatie	A1 Taal-vaardigheid	<ol style="list-style-type: none"> 3. Begrijpend luisteren, lezen en kijken 4. Doelgericht spreken en schrijven 5. Creatief taal gebruiken 6. Schrijven om te leren 7. Bronnen onderzoeken 8. Bronnen verwerken 9. Reflecteren op taalactiviteiten
	A2 Interactie	<ol style="list-style-type: none"> 10. Doelgericht gesprekken voeren 11. Gesprekken voeren om te leren
B Taal	B1 Taal als systeem	<ol style="list-style-type: none"> 12. Vorm en betekenis beschouwen 13. Schriftelijke taalverzorging
	B2 Taal en individu & maatschappij	<ol style="list-style-type: none"> 14. Talige identiteit 15. Taalvariatie 16. Taalverandering
C Literatuur	C1 Literatuur als systeem	<ol style="list-style-type: none"> 17. Inzicht in verhalende teksten 18. Verkennen van literaire genres
	C2 Literatuur en individu & maatschappij	<ol style="list-style-type: none"> 19. Leesvoorkeur 20. Functies van literatuur 21. Tijd en context

Onderbouw
VO

Wettelijk

Kerdoel 14 Talige identiteit

Doelzin De leerling verkent hoe je met taal uiting geeft aan je identiteiten.

- Het gaat hierbij om**
- verkennen van het eigen talige repertoire in de volle breedte: talen en taalvariëteiten, gebaren, lichaamstaal;
 - experimenteren met het eigen talige repertoire om zich bewust te worden van het effect, in relatie tot publiek, doel en context;
 - reflecteren op hoe je overkomt op anderen op basis van keuzes in je eigen talige repertoire;
 - waarderen van het eigen talige repertoire.

Niet wettelijk

- Te denken valt aan**
- maken van een taalpaspoort;
 - uitproberen van verschillende lichaamshoudingen bij een presentatie voor publiek en het voeren van een gesprek over het effect ervan;
 - gebruiken van talenkennis bij het leren van nieuwe woorden in het Standaardnederlands en andere talen;
 - praten over ervaringen over een in een andere taal of taalvariëteit gevoerd gesprek.

Doelzin
*Ervaring of
beheersing:*
De leerling....

In max vijf
bullets een
uitwerking van de
doelzin

Voorbeeldmatig
toelichting

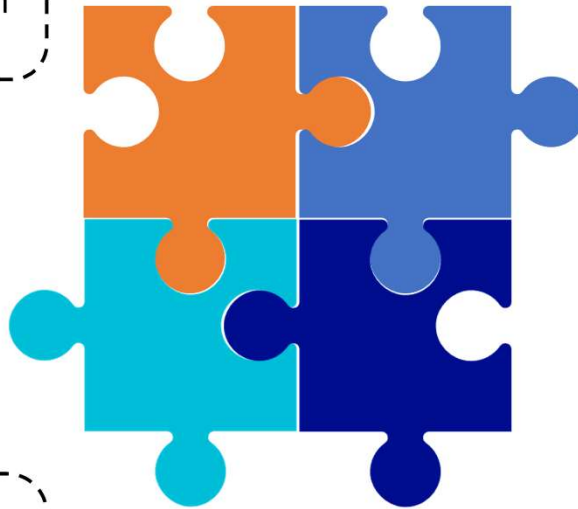
Effectief lees- en schrijfonderwijs

Effectief lees- en schrijfonderwijs

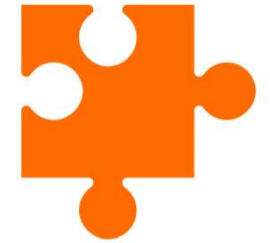
Laat leerlingen langere periode over één kennisrijk, breed **thema** Lezen, spreken en schrijven.

Laat leerlingen gevarieerde teksten van **goede kwaliteit** lezen.

Laat leerlingen **actief** aan de slag gaan met teksten door erover te praten en te schrijven.

Zorg voor **samenhang** tussen je lees- en schrijfonderwijs

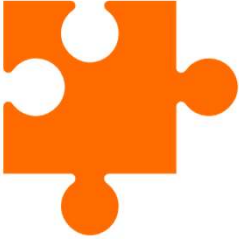

1. Een kennisrijk, breed thema

Bij voorkeur werk je minstens zes weken aan een centraal, rijk thema
- vanuit verschillende vakgebieden en perspectieven belichten

- Leesmotivatie: betekenisvolle context
- Kennisopbouw: mentaal netwerk en woordenschat
- Tekstbegrip: hoe meer je weet, hoe interessanter

Effectiever dan veel onderwerpen in relatief korte tijd aan bod te laten komen

Hoe ziet dat eruit?

Strijd tegen het water

Alles over de overstromingen in Limburg op zaterdag...
jeugdjournaal.nl

NIEUWSBEGRIIP

Jeugdjournaal
Website Neeltje Jans

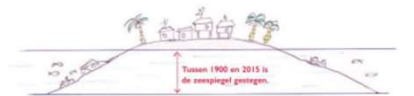
Archiefteksten Nieuwsbegrip
Informatieve teksten en boeken
Schoolboekteksten

De stijging van de zeespiegel Rudi en de zee

Het is moeilijk te begrijpen dat de zeespiegel op aarde stijgt; daar merk je in Wijk aan Zee of Zandvoort niets van. Nog gekker is het te beseffen dat het misschien wel door de mensen komt... Pas als je er met je neus bovenop staat, zoals Rudi in dit verhaal, ga je het snappen.

Rudi wordt wakker. Hij merkt dat het vliegtuig daalt. Al 26 uur is hij nu met zijn vader onderweg, ze zijn twee keer overstapt en Rudi heeft de meeste tijd geslapen. Uit het raampje ziet Rudi kleine groene vliegers in de oceaan. Dat is Tuvulu, weet hij, het landje in de Grote Oceaan waar zijn vader de komende twee weken onderzoek gaat doen. Rudi mocht mee, zijn juf in groep 7 vond dat veel leerzamer dan op school zitten. Rudi's vader werkt bij de universiteit. In het vliegtuig, als Rudi wakker was, heeft papa hem uitgelegd wat hij gaat doen, maar Rudi snapte er weinig van. Iets met de klimaatverandering, de zeespiegel, de windrichting... op school vindt hij dat ook al saai verhalen.

Het vliegtuig van de hoofdstad is klein. Het hele landje is klein: negen eilandjes met maar 12.000 mensen erop. Papa heeft Rudi al voorbereid: er is geen luxe hotel, geen zwembad, geen McDonald's. Er is wel veel armoede en ze slapen bij een gastgeen met drie kinderen. Rudi vindt het best: het is één groot avontuur voor hem!
De hoofdstad Funafuti stelt niet veel voor: het zijn voornamelijk houten en golfplaten huizen. Het huis van hun gastgeen is iets groter en van steen. Als Rudi en papa de taxi uitstappen, komen de kinderen al naar buiten: de tweeling Aka en Tolu van 11 jaar en Eneka van 4 jaar.
Als papa nog bezig is uit te laden en kennis te maken met de gastouders, voetbalt Rudi al met de tweeling. Het valt hem op dat het overal erg nat is. Heeft het soms net geregend?
's Avonds bij het eten (gebakken bananen, frietjes van zoete aardappelen en kipkarkasjes) legt vader uit wat hij gaat doen. Het probleem voor Tuvulu is, dat het water in de zeeën en oceanen op aarde langzaam stijgt. Dat betekent dat in Nederland de duinen en dijken versterkt moeten worden. Maar voor Tuvulu is het veel erger: de negen eilandjes zijn nergens hoger dan 1 meter boven de zeespiegel, en dat wordt steeds minder. De zee komt steeds hoger; het eilandje van de hoofdstad heeft al geen strand meer, de akkers waar zoete aardappelen en maïs werden verbouwd staan al onder water. Er komen geen toeristen meer naar Tuvulu, en zo wordt de bevolking steeds armer. Vervelend allemaal, maar Rudi groeuit slerpig. Hij wil lever naar bed.

De volgende ochtend gaat papa meteen aan het werk. Twee mannen van de universiteit van Tuvulu komen hem halen. Rudi's vader weet alles van water, dijken en duinen. Misschien kan hij Tuvulu helpen. Rudi gaat met Aka en Tolu naar de zee. Het is vakantie op Tuvulu, zijn nieuwe vrienden hoeven niet naar school. Ze geven Rudi voorkeuren, zodat hij onder water kan kijken naar de prachtige vissen. Maar Rudi ziet ook autoverkeer, delen van huizen en nog meer troep.

Lees verder →

Rijke tekst: slimme-teksten.nl
Schoolboektekst uit de brugklas

Slimtekst 7-29 Project 'De zee' 2
Bak en schieding Jan Scholman
www.slimme-teksten.nl

Het was hier eerst land, legt Aka uit, maar nu is het zee. Tuvulu wordt steeds kleiner! Met een stukje steen tekent Tolu het op een roos: de zee komt steeds hoger; Tuvulu wordt steeds kleiner. Rudi is verbaasd. Hoe lang gaat dat nog goed, vraagt hij? Nog twintig jaar, zegt Aka. Dan is Tuvulu verdwenen en moet iedereen verhuisd zijn. Rudi is stil. Zeel je voor dat hun huis in Alkmaar onder water zou lopen...

De stijging van de zeespiegel

Wat gebeurt er eigenlijk?

- 1) Water zet uit bij verwarming (het wordt 'groter') en daardoor stijgt automatisch de zeespiegel. Als je koud water in een bakje een beetje verwarmt, komt het hoger in het bakje te staan.
- 2) Door het smelten van landijs komt er meer water in de oceanen; al het ijs op Groenland verdeeld over de oceanen zou bijvoorbeeld goed zijn voor 7 meter extra water! Ook het ijs van Antarctica smelt steeds sneller.

Hoe komt het?

Het water op aarde wordt langzaam warmer. Sinds 1900 is het ongeveer 2,8 graden warmer geworden. Dat komt omdat de warmte van de zon, die de aarde opwarmt, niet meer zo goed 'terug' kan. Door luchtvervuiling van auto's en fabrieken (die CO₂ de lucht in blazen) is de dampkring rond de aarde dikker geworden. Zo blijft warmte op aarde 'gevangen' en wordt alles steeds warmer. Het is onze eigen schuld! In ieder geval voor een groot deel.

Oprachten

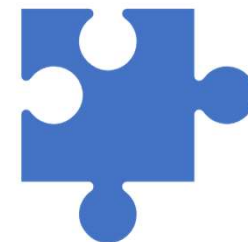
1) In de tekst (en in het kader) staat veel informatie over de oorzaken van de waterstijging, en over de gevolgen voor de hele wereld en in het bijzonder voor Tuvulu. Schrijf in een schema de oorzaken en gevolgen op links een rijtje met oorzaken, rechts een rijtje met gevolgen.

Het lijkt een paradijs, maar voor het eiland Tuvulu is al een heel groot probleem.

2) Bedenk samen met een klasgenoot een oplossing voor Tuvulu en zijn bevolking. Let op! Het moet een oplossing zijn die echt kan, ook al kost het misschien moeite en geld. Denk met zijn tweeën goed na: wat weet je nu, en wat kun je nu bedenken? Kun je eilandjes redden? Moet er iets gebeuren met de economie, dat de mensen genoeg geld verdienen op Tuvulu hun geld verdienen? Maak er een mooi plan van, dat mag je doen zoals jullie dat willen. Het best afgewerkte plan van de klas (of meer plannen) gaan we meenemen naar de regering van Tuvulu.

Foto: iStock.com/PhotoLibrary

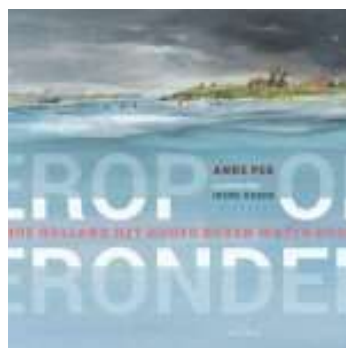
2. Gevarieerde teksten van goede kwaliteit

- *verschillende soorten teksten*
tekstsoort én verschijningsvorm
- *voorlezen*
ook bovenbouw, voortgezet onderwijs
- *van serie tot griffel*
aan 't lezen krijgen én voorkeur ontwikkelen
- didactiek *modeling & scaffolding*
hoe pak je een rijke tekst aan?
wees een rolmodel

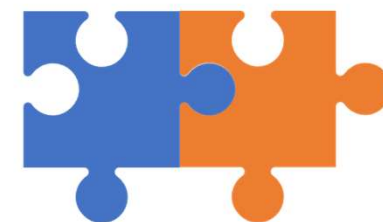
Hoe ziet dat eruit?

voorlezen

themacollectie

rijketeksten.org

rijketaal.org

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 1	Taal- en leesomgeving
Doelzin	De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving voor alle leerlingen.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• in aanraking laten komen met authentieke, vakoverstijgende, thematische contexten;• in aanraking laten komen met uitdagende teksten en een divers en actueel aanbod van literatuur binnen een vaste leesroutine;• aanbieden van kennis en vaardigheden uit het leergebied Nederlands in onderlinge samenhang;• stimuleren van de leesmotivatie en de durf om te spreken en te schrijven;• ruimte bieden aan verschillende talen en taalvariëteiten van leerlingen.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none">• benutten van een thematafel met rijke teksten rondom een wereldoriëntatiethema;• organiseren van boekenclubs voor leraren en leerlingen;• schrijven over ervaringen naar aanleiding van een museumbezoek;• deelnemen aan leesbevorderingsactiviteiten zowel binnen als buiten de school.

Langere tijd

Rijk aanbod

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 3	Begrijpend luisteren, lezen en kijken
Doelzin	De leerling toont begrip van beluisterde, gelezen en bekeken teksten.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• aandachtig kijken en luisteren naar of vloeiend lezen van zakelijke en literaire teksten;• zowel inzetten als vergroten van kennis van de wereld, woordenschat en kennis over teksten en taal;• herkennen van perspectieven, publiek, context en communicatief doel: informeren, amuseren, instrueren of overtuigen;• reageren op, evalueren van en reflecteren op de waarde en inhoud van teksten;• bepalen van de aanpak en het flexibel toepassen van begripsverhogende strategieën.

Uitgewerkt wat er nodig is om 'begrip te tonen'

Relatie met domein Literatuur

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 20 Functies van literatuur

Doelzin De leerling verkent welke functies literatuur heeft.

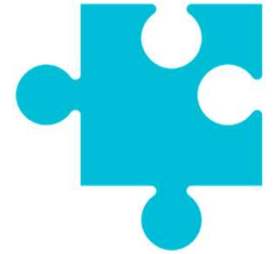
Het gaat hierbij om

- lezen, luisteren en bekijken van rijke en gevarieerde literaire teksten in allerlei verschijningsvormen: mondeling, schriftelijk en multimediaal;
 - verwoorden van persoonlijke leeservaring en -beleving na het lezen van literatuur;
 - verwoorden van opgedane inzichten en kennis over zichzelf en andere mensen na het lezen van literatuur;
 - verwoorden van opgedane inzichten en kennis over de wereld en culturen na het lezen van literatuur;
 - geven van een waardeoordeel over de tekst.
-

Te denken valt aan

- voeren van een literair gesprek over een gezamenlijk gelezen verhaal;
 - maken van een boekenvlog om de leeservaring te verwoorden;
 - ontdekken hoe andere mensen zich voelen die zich in een zelfde situatie als jij bevinden;
 - verdiepen van kennis over een bepaald historisch onderwerp door er een verhaal over te lezen.
-

Kennis opdoen uit literatuur

3. Zorg dat leerlingen actief zijn

- Praat en schrijf over het gelezene!
- Productieve taalvaardigheden > actief de tekst 'herkneden'
- Beter begrip en betere 'opslag'.

Hoe ziet dat eruit?

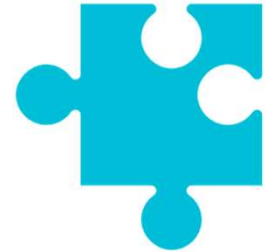
- Praat en schrijf over het gelezene!
- Actieve en creatieve verwerking

Ervaringsgericht

Wat zou jij veilig stellen als de zee komt en hoe zou je dit doen?

Doelgericht

Leg uit: hoe zit het met klimaatverandering en wateroverlast?

wijze lessen

lezeinhetpo.nl

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 5	Creatief taal gebruiken
Doelzin	De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• uitdrukking geven aan ideeën, gedachten, ervaringen, gevoelens en fantasieën;• experimenteren met klanken, woorden, zinnen, literaire genres, taalregels, taalconventies en visuele vormen;• verkennen van verschillende creatieve manieren van spreken en schrijven;• openstaan voor talige creaties van anderen.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none">• creatief verwerken van een taaluiting in de thuistaal op een poster;• een rap maken over gevoelens of ervaringen.

Actieve verwerking

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

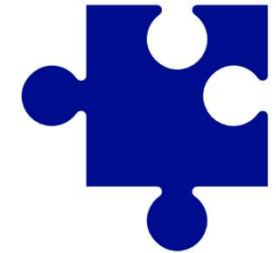
Kerndoel 6	Schrijven om te leren
Doelzin	De leerling schrijft om te komen tot kennisopbouw of begrip.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• noteren van gelezen, bekeken of beluisterde informatie;• samenvatten van gelezen informatie;• verwoorden, ordenen en structureren van gedachten, verworven inzichten en kennis in tekst of visuele vorm;• uitbreiden van school- en vaktaal;• schrijven op letter-, schrift- en tekstniveau met een leesbaar handschrift en typeschrift.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none">• een grafische weergave maken van een geschiedenistekst, zoals een tijdlijn of Venndiagram;• een vrije schrijfoopdracht als brainstorm om de achtergrondkennis te activeren.

Actieve verwerking

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 11	Gesprekken voeren om te leren
Doelzin	De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• constructief laten verlopen van gesprekken met behulp van gespreksconventies;• verwoorden van gedachten, inzichten en kennis over concepten, verschijnselen en aanpakken;• vragen om en antwoorden op verzoek om toelichting, verklaring of verificatie;• analyseren van informatie en perspectieven;• beargumenteren en samenvatten van standpunten, opgedane kennis, beslissingen of gekozen aanpak.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none">• filosoferen over het gebruik van verschillende talen en taalvariëteiten in verschillende contexten;• bedenken van oplossingen voor een probleem uit een leergebied of het dagelijks leven;• verzinnen van het vervolg van een gezamenlijk gelezen verhaal;• gezamenlijk bepalen van de klassenregels.

Actieve verwerking

4. Verbind je lees- en schrijfonderwijs

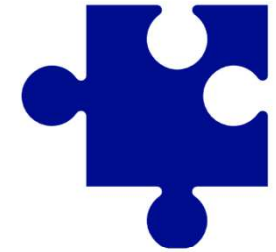
- Lezen versterkt schrijven, en andersom
- Verbinding receptief en productief
- Motivatie, begrip en transfer

Hoe ziet dat er uit?

- Maak de samenhang tussen lezen en schrijven expliciet
- Zelfde focus van instructie kiezen in beide taaldomeinen

Taaldomeinen in
samenhang

Webinar Samenhang
Prenger

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 3	Begrijpend luisteren, lezen en kijken
Doelzin	De leerling toont begrip van beluisterde, gelezen en bekeken teksten.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• aandachtig kijken en luisteren naar of vloeiend lezen van zakelijke en literaire teksten;• zowel inzetten als vergroten van kennis van de wereld, woordenschat en kennis over teksten en taal;• herkennen van perspectieven, publiek, context en communicatief doel: informeren, amuseren, instrueren of overtuigen;• reageren op, evalueren van en reflecteren op de waarde en inhoud van teksten;• bepalen van de aanpak en het flexibel toepassen van begripsverhogende strategieën.

Taaldomeinen
samengenomen

Hoe zie je dit terug in de kerndoelen?

Kerndoel 4	Doelgericht spreken en schrijven
Doelzin	De leerling spreekt en schrijft afgestemd op bij doel, publiek en context.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none">• formuleren van gesproken, geschreven en multimediale teksten passend bij een bekend publiek, een herkenbare context en een communicatief doel: informeren, amuseren, instrueren of overtuigen;• zowel inzetten als vergroten van kennis van de wereld, verteltechnieken, tekstkenmerken en -structuren, woordkeus, zinsbouw, taal- en schriftconventies, taalverzorging en tekst-opmaak;• schrijven op letter-, schrift- en tekstniveau met een leesbaar handschrift en typschrift, en verstaanbaar spreken;• bepalen van de spreek- of schrijfaanpak;• reviseren van teksten aan de hand van feedback.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none">• een mondelinge of schriftelijke instructie maken voor een bekend publiek;• vertellen van een persoonlijke anekdote met gebruikmaking van kennis over verteltechnieken.

Taaldomeinen samengenomen

Relatie met lezen

*Wat moet ik met de
conceptkerndoelen?*

Officieel: nog niks.

De conceptkerndoelen worden in 2024 beproefd in/met/door de onderwijspraktijk. In 2026 in de wet

Maar wel handig!

Bij het uitwerken van je investering in de basisvaardigheden, bij het uitzoeken van een nieuwe methode....

*Hoe meld
ik me aan?*

Maak kennis met de conceptkerndoelen
Nederlands en rekenen en wiskunde en praat
mee meld jouw school nu aan!

<https://www.actualisatiekerndoelen.nl/>
> Laatste ontwikkelingen

Publicaties

